

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(VIII.)

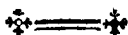
A' TS. ÉS KIR. FELSÉG' REGTELMEVE

Indult BÉTSBŐL Kedden 26. Jánariusban, 1796.

* *

Mi Ujjság-írók — vagy minden napi Hístória-írók — semminek nem nevezhetjük ma igazában magunkat, mint a' Világ' Strázsánn álló Kakafsainak. Egyik ember az ellenség pufztításaiért haragszik — a' másik az emigrátzio miatt jajgat — a' harmadik a' békeféség távozásáért vakarja a' fülit. Mindenik az Ujjságokat hannya-veti, és a' történetek le-írásait egymással öfzfze hasonlítván, próbálgattya belőlők fel-találni, hogy közeledik-e' vagy távozik a' békes-

H

ség. Az Ujjság-író, minden Ujjabb történetet a' Kakas-
 ülőről meg-fzollitván, azt kerdi tölle — *ki vagy?*
 — mind addig, mig egyfzer azt a' feleletet veszi:
Jámbor! Bekétség! — Ó mind tsak várja és várja
 ezt a' kedves feleletet, hogy azt a' világnak a' leg-
 örvendetesebb hangonn ki-hirdesse. Ó mindent el-
 követ — a' Politikai intrikákat a' magok hajoknál
 fogva elő hurtzolja, és olvasói' elibe terjeszti, azt
 mondván nekiek: hogy itt van minden — magyaráz-
 zák a' történeteket a' ízerent magoknak a' mint ki-
 nek-kinek a' maga talentoma engedi. —

De hát hol késik a' békecséges Követ? — Miért
 nem jelenti magát a' Világ' Strázsánn álla Kakafsai-
 nál, had kerdenék meg tölle — *ki vagy?* — 's-hadd
 felelné ezt: *Jámbor! békecséget hozok!* — Frantzia
 ország felölli még semmi hirit nem halljuk ennek a'
 Követnek — és ha útbann vagyon, erősen titkon
 útazik; mert még eddig nem látta senki, 's-nem is be-
 széllett senki vele.

Brisot, a' ki a' Hóltak' országában még máig
 is reszket a' *Giljotintol*, ezt a' mondáft tette vólt a'
 maga Ujjságának szemöldökire: — „*Az Ujjság a' nép'*
strázsája, a' melly minden történetet így szollit-meg
 — *ki vagy?* — A' *Merkurius* a' mai időben jobb-
 nak tarttya meg-fordítani a' dólgot, és azt erőfsiti,
 hogy az Olvasok kötelefsége az Ujjságokat jól meg
 olvasni: és minden történetekhez így kiáltani — *ki*
vagy? — és *mi vagy!* — Az Olvasok itelhetik-meg
 a' békecségről való következendő két tudós okosko-
 dásoknak is az érdemit, minek utánna ezekre is vis-
 gálódó szemekkel tekintvén, így szollittyák-meg ő
 ket — *ki vagy!*

1) A' mostanság világ' elibe jött Politikai irások
 között, nevezetesen meg-külömböztette magát a' kö-
 vetkezendő titulusú: *Remarques sur les circonstances*
apparentes de la guerre, dans la quatrieme se-

maine d'Octobre 1795. az az: A' Háború környül-állásairól való meg-jegyzések, a' millyenek azok az 1795-dik esztendő Oktoberinek 4-dik hetében lenni tettjzettek. — ; Tsak meg nevezni is ennek az irásnak Szerzőit (igy fejezi-ki magát egy *Frankfurti* tudósító), már elég meg-ditsérése a' munkának. Lord *Auckland* (a' ki előbb *Sir William Eden*nek nevezett), mind egyéb mind pedig különösen *Diplomaticai* tálentomáról eléggé esmeretes ember. Külömb-külömb-féle fontos követtségeket viselt. Ő volt az, a' ki 1783-ban *Angliának* Francia országgal kötötte kereskedés-beli Traktáját bé-végezte, a' mellynek *Crawford* vetette volt meg az első fundamentomát. A' következő szavak az ő feljebb meg-nevezett titulusú munkájának abból a' résziből valók, a' mellyben Frantzia országról beszéll:

„Nem könnyü dolog (úgy mond) Frantzia országnak valóságos vagy tsak gondolt hazznait valóság-gal meg-határozni; már rég az ideje, hogy minden ő munkátsága nem egyébre, hanem a' maga tulajdon romlására, 's-szomszédgyainak fel ingerlésekre, vagy fel-lármázásokra tzelozó volt: de tsak ugyan így is olyannak nézhetem én az ő állapottyát, a' millyen valósággal az. Egy átaljában a' leg első szüksegü dolgokban, az eleségben &c. és pnézben való fogyatkozás, az inség és szegénység, az, a' mi ötet belölről egészfen el-boritotta, és a' mi szükséges-képpen tudtára fogja neki adni azt, hogy a' békes-ségnek viízsza-térése ő reá nézve nem tsak kívánt jó, hanem olyan dolog is, a' mi nélkül ő sokáig fenn nem állhat.

„Ha azok, a' kik Frantzia országban a' kormánt tarttyák, igafságoson igyekeznek egy olyan Consti-tutziónak lábra-állításánn, a' melly *Democratziából* és *Aristocrátziából* legyen özfze-elegyítve: ál-tal fogják azt látni, hogy egy nagy fegyveres se-regnek tartása, nem állhat-meg együtt ezzel a' Con-stitutzióval; ellenben pedig, hogy Frantzia országnak

az a' széles ki-terjedése, a' mellyre ők vágnak, egy igen nagy fegyvercs sereg nélkül meg nem oltalmaztathatik.

„De minden Századok Historiáji tanitják, hogy a' nagy seregek, a' mellyek természet szerént örökké egy lülönös Státust, országban országot formálnak, csak kénynek-szerént való engedelmeiséggel viseltetnek a' Democraticai kormányhoz. Hanem ez akar hogy legyen, azt tellyeséggel nem akarom fefzegetni, hogy valyon ez az ujj Constitutzió, nagy, vagy kicsiny tábornak segedelmeivel-e', a-vagy pedig minden tábor nélkül tartathatik lábann; én nem tudom azt, hogy millyen tábor alkalmas hozzá: de tudom azt, hogy a' Frantzi a seregek azok, a' mellyek a' Monáchiát fel-forgatták; hogy eilenben azok is ezek, a' mellyek az ólta, a' Democratiának meg-rettentésére és meg-zabolására is szolgáltának; 's-hogy gyanítható-képpen azok is ezek a' seregek lesznek, a' mellyek az egy, meg-ofzlatatlan, 30 millió lakosokból álló, az *Alsó Mosa*-, *Rénus*-, az *Alpes* és *Pyreneumi* hegyek-, 's-az *Atlanticum-tenger*-között fekvő Respublikáról való képzelődés-beli Speculatziót, végezetre el fogják enyésztetni.

„Tudgyák azt Frantzia országban, hogy a' szóban forgó el-foglalt tartományok, nem más-ként vétetődhetek-el: hanem csak egy végső kéntelenség által; és hogy, ha ezen háboru alatt némelly Hatalmagságok, láttattak is engedni a' Frantziák ezen *pretensiójnak*, ez nem egyéb módon, hanem vagy valóságos, vagy pedig olyan okokranézve történt, a' mellyek a' gyanut erősen nevelbetik. Nem örökké könnyü dolog a' Politikát a' *Morallal* meg-egyeztetni tudni; 's-valamikor valamelly nemzet arra kéntelenitődik, hogy a' másiknak sokat engedgyen, azt örökké azzal a' titkos fel-tétellel tselekefzi, hogy azt a' mit által engedett, az első kedvező alkalmatossággal visszafogja venni.

„A' Frantziák azt felelik erre az okoskodásra ;
 — „hogy nékik a' természet jegyelte-ki az *Alpesek*, a' *Rénus'* vize és az *Alsó Mosa* vize által, az ő Nap-kelet és Észak felől való határjait., — Ha ők a' természetten a' *Gondvise*-léft, a' vagy pedig azt értik, a' mihez a' *Convent* a' maga el-ofzolásához való közeledéskor így fohász kodott vólt; *Frantzia országban præsidentáló Genius!* — így azt a' következést formálhatni róllok, hogy ezen fel-tételjekbenn se vallások, se jó érzékenységek, se embersegek, sem morálitások nintsen; mert ennyi igazsággal azt is mondhatnák, hogy a' természet nekik a' *Balticum* tengert és *Siberiát* jegyelte-ki határ lineának.

„Azt ugyan még nem hallok jelengetődni, hogy minden békefészes traktálások, a' mellyek ezen háboru alatt véghez mentek, nem igaz és bizontalan ígéreteken fundálódtak volna: hanem mind azok, a' kik a' nemzetek politikájával tsak valamennyire esmeretesek, *Mastrichtnak*, *Bredának*, *Fliehsingának*, a' *Clivai* vidékeknek, *Rheinfelsnek*, *Manheimnek*, és a' *St. Domingó'* szejeten lévő *Spanyol* résznek, által-engedtetődését, meg-illetődés nélkül nem nézhették; leg alább az iránt kételkednek mind ezek, hogy az elő számlált várának és vidéknek által-botsáttódása, némelly titkos *Artikulusoknak* erejek szerezént ne történt volna, a' mellyek azonnal el-veztik erejeket, mihellyest az által-engedettetteknek vízfza-vételek lehetséges lefzen.

„Nyilvánóságos dolog az, hogy az el-foglaltat-aknak némelly része Frantzia országgal egyesített-vén, ennek több kárt okozna, mint jövedelmet. Közönségesen szollva, kitsiny börtsefség olyan tulajdonszerezni, a' mit tsak szüntelen való és költséges munkával lehet meg-oltalmazni.

„Az egymástól, vallásaikra, nyelvekre, ellenkező szokásaikra, és egymással meg nem egyezhető haznaikra nézve különböző országok, nem álhathatnak fenn egy Kormány-szék alatt egyéb-ként, hanem tsak az erőnek és erőszaknak szüntelen való dolgozása által; és a' függése is ezeknek, nem erőf lábonn áll. &c.,

2) Némelly Közönséges levelekben egy rövid rajzolat olvastatik a' lehető Bekességnek *Básissá*rol. Ez a' rajzolat rövid summázattya egy ujj irásotskának, a' melly ilyen titulus alatt jött-ki: *Modification du Status quo, ou impromptu de Paix, avec quelques observations sur les interets de Puissances.* A' munka, noha még eddig ugyan, tsak okoskodás; de annak az *Alsó Rénusu* Minister *Belderbuschnak* jó penájából folyván, idő-nyerésül szolgálhat az olvasásközben gondólkodni is szerető olvasóknak. A' summázattjának summás értelme ez:

„A' Békeség *Básissa.*

„Én *Belgiumbol*, *Lüttichet* is ide értve, három részt formálok. Frantzia ország tarttsa-meg *Flándriát* a' *Schelde* vizéig, a' mellynek ez a' viz legyen a' határa; *Luxemburg* várát, egy kitsiny keskeny határ közzé szorított vidékkel együtt; *Lüttichnek* ezen Departamentomba szorulva lévő részetskéit pedig, és *Namurt*, ennek azonban az ő erőfsége lefontatván, az *Austriai* részhez lehet ragasztani.

„A' Frantzia Respublika adgyon visszfa mindent, a' mit a' Nemet birodalomtól el-foglalt, ki-vévén *Porentruit* és *Montbeillardot*.

„Én úgy itélek, hogy a' *Germersheimi* Kapitányság (*Bailliage*) a' *Palatinátusi* Választo Fejedelemnek halála után Frantzia országra ízállhat. Ezt fel-téve, ő tarttsa-meg most a' várost, a' mellyet már meg-erősített; hanem az ahoz tartozó és a' *Rénus* mentiben fekvő egész vidéket a' Vál. Fejedelemnek adgya visszfa.

„A' Tsáfzár tarttsa-meg a' *Brabántziai* Hertzegséget, és közönségesen szollva a' *Mosa* bal parttya felöll fekvő egész tartománt, ide értvén *Lüttichet* is *Mastrichttal* egygyütt; ki-vévén egy felöll *Namur* vidékinek egy kis szegeletetskeit; más felöll pedig azt a' részetskéit *Brabántziának*, a' melly által a' *Hollandusoknak* az ő el-vesző Flándriájok visszfa vótoltathatik.

„*Austriának* minden ezen bírtokai, *Neutrális* tartománynak, az *Antverpiai* ki-kötő-hely *Szabad* kikötő-helynek, és a' *Schelde'* vizin való hajózás is szabadnak, hirdettefenek. Én meg fogom a' módgyát ezen *Neutralitás*nak magyarázni akkor, midőn *Frantzia* országnak és *Austriának* hasznait megvizsgálom.

„*Austriának* Belgiumban szenvedendő vesztesét, a' *Német* Birodalomtól el-foglalt minden vidékeknek visszfa-adása által, ki potolja *Frantzia* ország: a' *Palatinatusi* Választó Fejedelem pedig engedgyen által a' Tsászárnak *Alsó Baváriából* egy nagy részt az Iser vizéig, a' melly határ mind jobbra, mind pedig a' *Duna'* bal parttya felől, a' helynek minémisége szerént a' *Belgiumban* által engedett tartományokhoz alkalmaztatott mértékhez képeest, ki-terjesztethetik. Ez a' rész elég hasznosnak láttfzhatik *Austriának*, hogy ezért a' *Frantzia* ország bátor-ságára szükségés határ-beli el-intézetekre reá álljon.

„*Frantzia* ország adgya visszfa a' *Palatinatusi* Választó Fejedelemnek mind azt, a' mit tőlle el-foglalt, éppen *Germersheimot* ha meg-tarttya magának; a' mellyért, és az *Austriának* által botsátándó részért, a' *Roer* és *Mosa* között fekvő földet, fel *Namurig*, a' *Palatinatusi* Választó Fejedelem foglalja-el, ide ragasztódván *Luxemburnak* vidékei is. A' fő városa ezeknek *Achen* legyen; hanem, az ide kerittetve lévő apro Státusok' függetlensége bántódás nélkül hagyattafsék.

„A' *Frantzia* Respublika, adgyon visszfa a' *Német* Fejedelmeknek minden tartományokat, a' melyeket azok el-vesztettek. *Montbeillardért* adjon a' *Würtembergi* Hertzegnek, Tsászári köz-biroság alatt, illendő elég-tételt, a' ki külömben is tsák egyedül az a' *Secularis* Német Fejedelem, a' ki ezen el-intézet szerént földet veszt; és végre határozza-meg a' *Frantzia* Respublika azt az elég-tételt is, a' melyet ő az olyan *Secularis* Német Fejedelmeknek fog

adni, a' kik tsak valamelly Jufsaikat vefztik-el *Álsá-tziában*.

„Hollándia el-vefzti *Mastrichtot* és a' *Fouquemont*' földgyit: hanem a' mint én meg fogom mutatni, nincs oka, miért sajnálja 'ezen erőlségnek el-vefztését. Egyebek között, *Venlóhoz* hozzá ragasz-tódhatik *Austriai*' *Geldriából* egy darab.

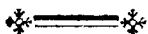
„A' mi a' több *Szövetségeseket* illeti — „*Spanyol*' orfzágnak viszfza ad *Frantzia* orfzág mindent, a' mit tölle el-foglalt, és a' helyet hogy vele hada-kozzék, inkább egy jó kereskedés-beli Traktát fog tölle kívánni. A' mi pedig *Spanyol* orfzágot illeti, ez által adhat *St. Domingo* szigetén valamit a' *Frantzia*knak.

„A' háborurol a' békefségre való által lépés *Portugallia* és *Frantzia* orfzág között, egézfizen éfzre-vehetetlen lévén, arrol nem is szólok.

„A' *Sárdinai* Király' dólgainak el-intézése, nem ilyen könnyü. A' *Nizzai* Grófságot leg alább kéntelen a' *Frantzia* Respublika viszfza adni; mivel a'-helyet valamelly potláft másutt talalni, lehetetlen. Ha *Corsica* adódnék által érette, úgy szükséges-képpen közösüléft kellene annak a' tengeren, a' Király' más tartományaival nevezetesenn *Sárdiniáival* engedni; pedig ez az el-intézés egyenesen *Angliától* vagyon fel-fuggesztetve, a' kinek környülállásait én ezen el-intézet-beli hafznaira nézve nem akarom illetni, mint-hogy azok tsak egyedül ötet illetik. &c,

„Háborut akkor kezdhetni, mikor akarja az ember, békefséget pedig akkor tsinál mikor lehet. Ha a' dólgek ki-felytődése arra határozná a' Respublikát, hogy a' békefségnek jó szivvel való öleléséről gondolkodni kéntelenitfelek: nem vefztene semmit a' *Státus-quo*hoz való közelítés által, ha leg feljebb is az itt le-irt plánum, bé vétetődnek. Ha *Flandriát* is viszfza adná *Frantzia* orfzág, úgy még több embereknek lehetne eleget tenni. Akkor *Ostende* és *Nieuport* is *Auszria* alatt *Neutrálisokká* tétetődhet-

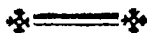

nének, leg alábbb Frantzia onszágra nézve. *Lüttich* a' *Palatinatusi*, *Luxemburg* pedig a' *Trieri* Választó Fejedelemnek adattathatnának: a' *Trieri* Választó Fejedelemségnek egy részetskéje ekkor a' *Rénus*' jobb parttyán, a' melly azon kívül, hogy talám annyit sem ér mint *Luxemburg* 's-külömben, is a' *Nassau Orániai* tartományokkal öfzfze vagy on elegyedve: az *Orániai Printznek* által botsátódván, néki egy kis vigasztaló matér zúl fogna szollgálni. A' *Prussiai Király* is ezen Ártikulusra nézve, valamelly más egyébben el-hagyhatna a' maga résziről valamit. Ha ezek így meg-esnének, ekkor *Austria*, annyit foglalhatna-el *Baváriából* a' mennyi *Luxemburgot*, *Limburgot*, *Namurt*, *Charleroit*, *Ausriai Geldriát*, és végre azt fel-érhetné, a' mit másutt a' *Hollandusoknak* által botsátana. Meg lehet, hogy *Hollandiai Flándriáért* által adná nekik *Brabántziának* egy részit. Ekkor *Lüttichnek* a' *Mosa* jobb parttya felöül való része is *Austria* alatt maradna *neutrálisnak* &c. „

Utolsó Elegyes jegyzések.

Bétsből — Mint-hogy már a' *Bosnia* felöül való határoknak el-intézése, az a'-felett való nehézségeknek el-hárítottadások után, költsönös és szép-szerént való meg-egygyezés által, ízerentsésen végre hajtdott: ehez-képpest, *Dresnik* és *Schetin* várai az ahoz tartozó vidékkel, és a' *Corana* 's-*Unna* vizeinek mentiben fekvő darab földdel együütt, a' melly eddig a' *Bonyákók* birtokában vólt, a' Ts.Királyi örökös Státasokhoz kaptasoltatnak: *Novi*, *Dubitza* és *Berbir* várai ellenben, a' *Szifztovi* magános egyezésnek ereje szerént, a' *Törököknek* a' magok' régi Úraiknak esmet visszadattatnak. Ez a' végső el-intézés-beli egyezés, részünkről Ts. K. Feldmarschall B. Schlaun =, a' *Törökök* résziről pedig *Rajuk*-*Rufznardzsi*-*Ismaíl*-*Ismeti*-*Effendi* között, *Déc. 23*-dikán ment egész tökéletességre, midön a' miénk a' meg-nevezett 3 *Bosniai* várakat mindgyárt oda is kezdték hagyni.

Dániából. — A' *Dánus Király*, a' *Bétsi* nagy érdemü *Evangelicus* Superintendens, *Fock* urat, *Hollsteinnak* fő várofsában *Kielbenn*, a' *Miklos* temploma-beli fő *Pappá*, 's-egyszermind *Consistoralis Tanátsofsá* tette.

Berlinből. — A' *Prussus* fegyveresek, 3 Gyalog és 2 Lovas Regimentek, Jan 9-dikén szállottak-bé a' Gen. *Klinkowström* vezérlése alatt *Warschauba*.

Hágából, Jan. 5-dikén. — Itt végre meg egyezének a' *Belga Szövettséges Rende*k abban, hogy a' *Tartományok* a' magok *Foederalis júségeket* ugyan ne, hanem a' magok neveiket, *Finántziájoknak* adminisztrációját, és belső igazgatás-beli formájokat, ez után is tarttsák-meg. Azonban nem küldhetnek *Kép-viselőket* a' *Tartomány*-ra, hanem a' *Nép*-képeben a' *Conventre* (az az, hogy a' *Convent*-beli *Kép-viselők* nem a' *Tartományok* képit, hanem az egész népet fogják viselni.) — Hogy azoknak a' *Kép-viselő*knek számát, a' kiket mindenik *Tartomány* külön-külön, a' *Conventre* ki fog nevezni, *Frieslandia* és *Zeelandia* a' népetséghez szabni nem akarják, az az oka, hogy *Hollandiában* 825 ezer, *Frieslandiában* 150 ezer, *Zeelandiában* pedig tsak 75 ezer ember vagyon. Ez szerént, mikor *Frieslandia* I — akkor *Hollandia* 5 és 1/2 embert: a' mikor pedig *Zeelandia* I — akkor *Hollandia* II egész *Kép-viselőt*, küldene a' *Nemzeti Conventre*; a' melly természet szerént való irigységre gerjeszti ezeket a' kifsebb népetségü *Belga Tartományokat* *Hollandia* iránt.

Ezek az emberek, (a' *Rendeki*) mint-ha nem is látnák a' fejek felett menydörgő politikai fellegetteket, mind más dolgokrol és nem az őket fenyegetőkről tanátσκοznak. — „Meg-tsalja az magát, a' ki a' *Politikában* minden szót valóságnak hiszen lenni. A' *Frantzia Directorium* (így okoskodik egy *Ámsterdami* nagy *Kerekedő Ház*-beli hőlts parokáju tudósító) úgy jelentette ugyan ki magát, hogy a'

mirállal szorofs egyet-értésben volt, el-fogattatván őriztetnek. *Malespina* Nov. 23-dikán éjtzaka fogattatott - el, ötet 2 tisztek és 8 Gránátérosok lep-ték-meg a' szobájában, a' honnét előbb a' Status-tömletzébe, innét pedig 2 napok múlva a' Gárdisták' tömlettzibe vitték, a' mellybe a' Státus-bünösöket fzocták zárni. . . .

Ez a' *Malespina* igen nagy betsülletü ember volt eddig az Udvar előtt. Valami 12 hónapok előtt érkezett haza a' világ - körül való 5 esztendeig tartott hajokázásból. . . . A' vele együtt utazott tisztek is mind el-fogattattak. . . . *Malespinát* magát, éjjel-nappal 8 Gardisták őrzik.

A n g l i á b o l.

A' békeféséghez való reménségüitt most még sokkal távolabb vagyon, mint valaha volt; mint-hogy nem tsak az, hogy Frantzia országnak *Angliával* való közösülése egéizszen ketté vagáttatott, a' melly miatt már 12 napoktól fogva Frantzia országból leg kifsebb hír is által nem jöhetett: hanem az a' *Magdaleine* nevü Frantzia Biztos is, a' ki a' hadi fog-jok' ki-tserélése' dólgában jött volt ide *Londonba*, olyan parantsolatot veve, hogy *Londont* 2 orák alatt hagyja ide; mellyhez-képpest ötet egy Udvari tizt *Londonból* haladék nélkül *Doverbe* késérte. — Ilyen ki-nézések között nagyon gyenge fundamtomou lattatik fekünni az az erőfsítés, hogy Lord *Auckland* minden orán *Basel* felé fogná úttyát ven-ni a' Békeféséges traktálásra. Hogy a' Parlamentomi ülések most félbe szakasztódtak, annak tulajdonittyák némelleyek, hogy a' Ministeriumban a' *Pitt* és *Portland* párttyaik között, valami egyenetlenség adta volna magát elő: és ha közöttök, valami módon az egyet-értés helyre nem all, némelleyek változást is reméllenek törtenni a' Ministeriumban.

Az *Ámérikahol* *Angliába* érkezett levelekízfzerént, a' *Congress'* Præsese *Washington*, egy mezeji jofzágára *La-Fayette*nek egy igen pompás epületet kézfzit-

tetett, olyan tzéllal, hogy a' mikor *La-Fayette* a' fogságból el-botsáttatik és haza érkezik, kedveskedni fog neki vele; a' nagyobbik fiát pedig maga fiává fogadta, a' ki is már most *Washington-Fayette* nevet visel.

Az Angliába érkezett *Déli Amerikai* levelek azt írják a' *Gujanába* számkivettetett *Collot* és *Billod* környülállásaikról, hogy *Collot* igen szabadonn él, a' lakosok' 's-nevezetesen a' *Szeretsenek* bizodal-mát erősen meg-nyerte. Hozzá a' Gubernator is különös indulattal viteltetik, a' kit *Collot* gyakran meglátogat &c. hanem a' *Billod* állapottya nem ilyen könnyü; ő keményen el vagyon zárva, és tsak a' *Szajkók* tanításával tölti idejét.

Londonban egy *Heapy* nevü szegény legény bánkerotizálván, onnan feles summával előbb állott volt. Most reá találtak *Dresdában*, és azt a' vallástette magáról, hogy othoun is elég pénzt hagyott, a' mellyet az ő *creditorai*, egy bizonyos közönséges Gyöngörüség' leánkájánál le-téve meg-találhatnak. A' *Creditorok* utánna adták magokat a' dolognak, és a' bánkerotizált szegény legénynék 12 sezer Font Sterlingjít (valami nem éppen 120 ezer forinttyát) valósággal meg-találták a' Szüznel.

London, Jan. 8-dikán. — „Különös örömmel jelentyük, hogy a' Vallisi Hertzezné tegnap egy Korona Örökös Hertzeg-afszont szült szerentsésen.

„Midön ez e' Hertzeg-afszony *Angliába* meg-érkezett, akkor is egy gyözedelmi örvendetes hirtette volt meg-érkezésének napját nevezetessé: most a' szülése' napját hasonló-képpen egy nagy gyözedelmi hirtette örvendetefsé, a' melly ebből áll, hogy a' *Nap-keleti India*-beli *Anglus* seregek, már *Trinconomalét* és *Oostenburgot* is *Ceylon* szigetén el-foglalták; a' melly hír, a' Hertzeg Afszony' szülése napján tegnap, egy rend-kivül való ujjságban tettetett közönségessé.

B é t s :

Úgy értették, hogy Báro Braun Péter Ur, Udvari Bánkófsá, Királyi Tanátsófsá, és az Udvari fizető Kassa Directorává neveztetett: a' Feleségének pedig Felsőleges Aszfizonyunk, egy szép brilláns gyűrűt ajándékozni méltóztatott légyen.

Ezen Urnak érdemei a' többek között abban is állanak, hogy, a' midőn a' F. *Josef* Császár idejében a' külső országi fém portekáknak fábrikai, az *Austriai* birodalomban fel-állítottak, ez az Ur vólt az első a' ki ezeknek tokéllétesítésében magát leg inkább meg-külömböztette; most pedig ő az, a' ki a' Bétsi két Udvari Teátrumokat, a' leg nagyobb gazdálkodással úgy igazgattya, hogy a' mellett a' Publikumnak is tokéllétes meg-elégedése vagon.

M a g y a r O r s z á g.

Sopronybol *Viz-öntőnek* 2-dikán.

Folly a' had Europa' majd tsak nem minden fzegetében. Hány Fő emberünk, hány' nemesebb Hazánkfia, veszté a' vére tsata piatzon éltét, — melly töménytelen sokaság köttöze - ki Honnyunkból, a' Márs véres mezejére, hálá még is, 's örök hálá a' fzelédebb Istenségeknek, a' Musáknak; a' tudományok virágoznak, Honnyai nyelvünk napról napra nemesül, gyarapodik. Ezt bizonyéttják, azon izámos sajtó áll ki-jött, és sok tsak nyomtatást váró Magyar könyveink. — Vannak még *Kévyak*, *Horváthok*, *Rajnisok* — 's miket nem várhatunk Hazánk' Litteraturája virágoztatására, illy nagy férfiaktól. Vannak Pártfogói, Honnyai nyelvünknek, vannak, hálá az Egeknek! ha szintén el-hunyt is *Ráday*, az a' meg-ditsóított Hazafi. — Kis Társaságunk is igyekezik egész töreke déssel, munkálodasai' tzeljének, szintén erejéhez szabott lehetőségig, meg felelni. Példáját adá munkátságának ezen hónap' elsőjén, ugymint, a' bé-állott Uj esztendő' első napján. Számos egybe fereglett nagy méltóságú Uraságok' jelenlétékben, T. T. *Rajts Péter* Próf. és Elöl-Ülő

Urunk' igazgatása alatt, ezen Uj-esztendő bé-léptét inneplette. Mondottak ezen alkalmatofsággal mind folyó, mind pedig kötött beszédben, külömb-külob-féle Tárgyokról, ezen következő Társak :

- 1) *Sikos István*, bé köfzöntött, 's-boldog Uj-esztendőt jövendölt Hazánknek, 's-Honnyai nyelvünknek.
- 2) *Horváth Péter*, alagyázott, az Idő folytáról, és változásáról.
- 3) *Itzés Mihály*, folyó beszédben ugyan azt vitatta.
- 4) *Tarr Mihály*, Szafó rende fzerint az élet unalmáról mondott.
- 5) *Mankó-Büki Fodor József*, a' meg-elégedésről elmélkedett folyó beszédbenn.
- 6) *Gyarmathy János*, a' Philosophiát, 's-a' szép Tudományokat hivogatta edes Hazánkba.
- 7) *Lakos József*, fzerentse kívánáfsal, 's-a' Társaság' ajánlásával fejezé bé ezen napi Öröm-Innepünket.

El-fogá sziveket, a' feles egybe gyült Halgatónak az Öröm, látván szives fzeretetünket nyelvünkhez. Nem kissebb örömel éreztük mi is meg-illetődéseket, midön számos jók' kívánásával, 's több szives ki-fejezésekkel, a' Magyarság, 's Honnyai nyelvünk' fzeretetére, 's előil-mozdóttására öfztönöztek. Tsak segedelmeteket ne vonnyátok meg tölünk Hazafiak, ezt óhajtjuk mi is *Kazinczyval*, táplál bennünket a' remenység, hogy nem sokára azon tökelletefségre fog lépni a' Magyar nyelv, a' mellyben virágzik a' ki pallérozott Német.,,

A' *Sopronyi* Nemes Magyar Társaság Tagjai.

(Sajnállja a' *Merkur*, hogy ez a' tudositás tsak ő hozzá jött ilyen sokáig Soprontol fogva *Bétsig*, holott másuva hamarább meg-érkezett.)

* * *

Egy Nota-bene — a' Historia' Iróihoz.

A' *Merkurius* a' folyó 1796-dik esztendőre leg alább is 600 igafságot ígért a' maga Olvasóinak: de mind ez ideig nem numerizálta' az igafságokat. Megtörténhetne tehát, hogy Olvasói közül valaki, maga fogna azoknak numerizálásához, a' kit is arra kér a' *Merkur*, hogy az ő Jan. 19-dikén költ Ujjságának első lapján leg aloll olvastató három sorokat, valahogy meg ne numerizálja, mint-hogy azok egy Bétszi Jan. 22-dikén költ *Histeriában*, már revocáltattak: a' *Historia'-Irói* pedig, a' kiknek-azzal a' jó vélekedéssel kellett volna lenni a' *Mérkur* iránt, hogy ő a' maga hibáit, ha azokat olyanoknak találja tartani, hogy revocátlan a' *Historiai*, *igafságok'* nexufsában valami zürzavart okoznak, előbb vagy később maga is revocálja, azt az egész meg-határozásu sok tekintetbenn hitelesnek láttszó meg nem történt három sort, ne sajnálják ki-törölni, és az én 600 igafságaim közzé *Numero-primonak*, a' *Historicusokra* nézve, ezt fel-írni:

Figulus Figulum odit.

Ez az Első Igafság
et *Præceptum primum.*

* *

Provocatus Iude — P. D.